

VERPLICHTE RAPPORTAGE OVER FRAUDE EN CONTINUÏTEIT IN DE CONTROLEVERKLARING BIJ DE JAARREKENING

Wat betekent dit voor u als klant

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants


NBA

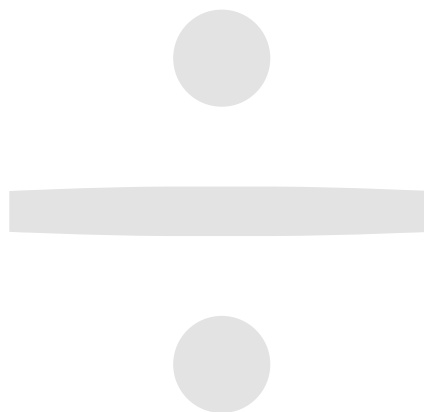
Oktober 2021

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants



© 2021 Koninklijke NBA

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens bestand of
openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij
door middel van druk, fotokopieën, microfilm of op welke
andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming
van de NBA.



VERDUIDELIJKING WERKZAAMHEDEN ACCOUNTANT BIJ HET CONTROLEREN VAN DE JAARREKENING

Gebruikers van de jaarrekening, zoals investeerders, toezichthouders en banken, vragen zich al langere tijd af welke werkzaamheden de accountant uitvoert op het gebied van fraude en continuïteit bij de controle van een jaarrekening. Ook is er bij investeerders en andere belanghebbende gebruikers van de jaarrekening een toenemende behoefte aan transparantie in zowel de jaarrekening als het directie- / bestuursverslag over bijvoorbeeld ondernemings specifieke inzichten en de langetermijnperspectieven.

Om aan deze behoefte tegemoet te komen, zijn accountants vanaf controlejaar 2022¹ verplicht in hun controleverklaring te rapporteren over (hun werkzaamheden op het gebied van) fraude en continuïteit. Niet in algemene bewoordingen, maar specifiek per klant, met aandacht voor de onderkende risico's, de uitgevoerde werkzaamheden en indien mogelijk en relevant ook de uitkomsten van die werkzaamheden. De rapportage aan de gebruiker van de jaarrekening wordt met andere woorden nog meer op maat gesneden.

In deze brochure leest u wat deze verandering voor u betekent, en wat van u verwacht wordt wanneer u te maken hebt met een accountantscontrole.

EERDER PROEFDRAAIEN

De rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring is weliswaar nog niet verplicht over boekjaar 2021, maar gezien het maatschappelijke belang ervan, roept de NBA accountants op om nu al te rapporteren over deze onderwerpen. Dit biedt zowel de accountants als u de mogelijkheid om alvast proef te draaien, voordat de nieuwe regelgeving daadwerkelijk van kracht wordt.

Wat betekent dit nu concreet? Accountants zullen de komende maanden het gesprek met u aangaan om uw rapportage én die van henzelf over deze onderwerpen verder te verbeteren.

¹ Voor controles van organisaties van openbaar belang (oob's) geldt de verplichting om over fraude te rapporteren al vanaf controlejaar 2021.



FRAUDERAPPORTAGE

WAAROM ALS ORGANISATIE RAPPORTEREN OVER FRAUDE?

Uit een wereldwijd onderzoek verricht in de periode januari 2018 tot september 2019 blijkt dat respondenten 2.504 fraude casussen hebben aangereikt. In de 2.504 fraude casussen is er meer dan \$ 3,6 miljard aan schade ontstaan voor de betrokken organisaties.²

Fraude kan een groot effect hebben op de reputatie van organisaties en kan (zoals het kader hierboven laat zien) tot grote financiële schade leiden. Het is daarom zowel in uw belang als dat van al uw stakeholders, waaronder afnemers, investeerders en banken, dat u in uw directie- / bestuursverslag expliciet aandacht besteedt aan het beheersen van frauderisico's.

Van u wordt daarom verwacht dat u frauderisico's in kaart brengt en adequate maatregelen neemt om deze te beheersen. Omdat bij fraude sprake is van bewust handelen van personeel of management, is een goede frauderisicoanalyse ook in uw belang, dat van uw management en uw organisatie; ter voorkoming van daadwerkelijke fraude.

Wanneer u vervolgens informatie geeft over de wijze van beheersing (bijvoorbeeld in de risico-paragraaf in het directie- / bestuursverslag) en indien van toepassing over vermoedens van fraude, onderzoek dat is verricht en maatregelen om herhaling te voorkomen – voor zover deze openbaar is – draagt dit bij aan het vertrouwen van stakeholders in uw organisatie. Dit zal de relatie met hen ten goede komen.

EFFECT ACCOUNTANTS AANDACHT VOOR FRAUDERISICO'S

De door u zelf uitgevoerde frauderisicoanalyse (zie hierboven) vormt voor controlerend accountants het startpunt van hun werkzaamheden ten aanzien van frauderisico's. Met het oog op de voor boekjaar 2022 ingaande rapportageverplichting voor accountants, waardoor zij in hun verklaring gaan rapporteren over fraude, zullen accountants in 2021 al het gesprek met u willen aangaan over dit onderwerp. In een accountantscontrole bespreekt de accountant met u:

- de frauderisicoanalyse van de organisatie en de organisatiespecifieke frauderisico's;
- de evaluatie van frauderisico's die voor de controle het meest van belang zijn;
- eventuele fraude-incidenten en de bijbehorende opvolging.

Vanaf 2021 zal de accountant ook met u willen bespreken wat er in de controleverklaring gerapporteerd zal worden, en hoe verwezen zal worden naar de door u beschreven risicoanalyse in het directie- / bestuursverslag. Door nu al met uw accountant in gesprek te gaan over frauderisicofactoren, eerder geïdentificeerde frauderisico's en de rapportage daarover door de accountant, bent u beter in staat om relevante risico's te onderkennen en uw interne beheersing daarop aan te passen of effectiever te maken.

² ACFE Report to the nations: 2020 Global study on occupational fraud and abuse

RAPPORTAGE OVER CONTINUÏTEIT

WAAROM ALS ORGANISATIE RAPPORTEREN OVER CONTINUÏTEIT?

Tussen 2015 en 2020 zijn jaarlijks gemiddeld 3.349 bedrijven en instellingen failliet gegaan (bron CBS). Volgens CBS-onderzoek bleef bij de in 2015 afgewikkelde faillissementen van bedrijven en instellingen een onbetaalde schuld achter van 4,4 miljard euro. De totale schuld van de afgewikkelde faillissementen in 2015 bedroeg 4,9 miljard euro. Hiervan is 464 miljoen euro (9,5 procent) aan schuldeisers terugbetaald.

Bestuurders van organisaties hebben vanuit verslaggevingsperspectief een belangrijke verantwoordelijkheid voor het verschaffen van informatie over de continuïteit van hun onderneming en mogelijke risico's en onzekerheden daaromtrent. Informatie op basis waarvan gebruikers van de jaarrekening beslissingen nemen. De gebruikers van de jaarrekening hebben een toenemende behoefte aan transparante informatie over bijvoorbeeld ondernemings specifieke inzichten en langetermijnperspectieven. In de wet- en regelgeving, specifiek RJ-Richtlijn 170, zijn daarvoor richtlijnen voor benodigde toelichtingen uitgegeven. Van u wordt verwacht dat u de toelichtingen in de jaarrekening en het directie- / bestuursverslag adequaat weergeeft.

Gezien de economische schade van faillissementen (zie kader hierboven) en omdat bij het opstellen van jaarrekeningen wordt uitgegaan van de continuïteitsveronderstelling, is continuïteit ook een belangrijk aandachtspunt voor accountants bij de controle van de jaarrekening. Bestuurders, hun toezichhouders en accountants hebben dus een gezamenlijk belang bij het tijdig signaleren van en rapporteren over continuïteitsrisico's³.

EFFECT ACCOUNTANTS AANDACHT VOOR CONTINUÏTEITSRISICO'S

Meer aandacht van de accountant voor continuïteitsrisico's leidt er mogelijk toe dat organisaties vaker stilstaan bij hun continuïteitsveronderstelling, hierop acteren en er (uitgebreider) over rapporteren in het directie- / bestuursverslag. De accountant kan hier op steunen en in de verklaring verwijzen naar de desbetreffende passages.

Als sprake is van continuïteitsrisico's, bent u verantwoordelijk voor het maken van een gedetailleerde beoordeling in hoeverre de organisatie haar continuïteit kan handhaven, inclusief een kasstroom- en/of convenantenprognose⁴. De accountant beoordeelt deze plannen en maatregelen en evalueert de prognoses. Vanaf boekjaar 2022 zal hij of zij ook gaan rapporteren over deze werkzaamheden.

Het tijdig bespreken van continuïteitsrisico's, de daaraan gerelateerde maatregelen en toelichtingen in de jaarrekening en controleverklaring, dragen bij aan de effectiviteit van de jaarrekeningcontrole. Als bijeffect zal ook de informatiewaarde van de jaarrekening en de controleverklaring voor gebruikers van uw jaarrekening toenemen.

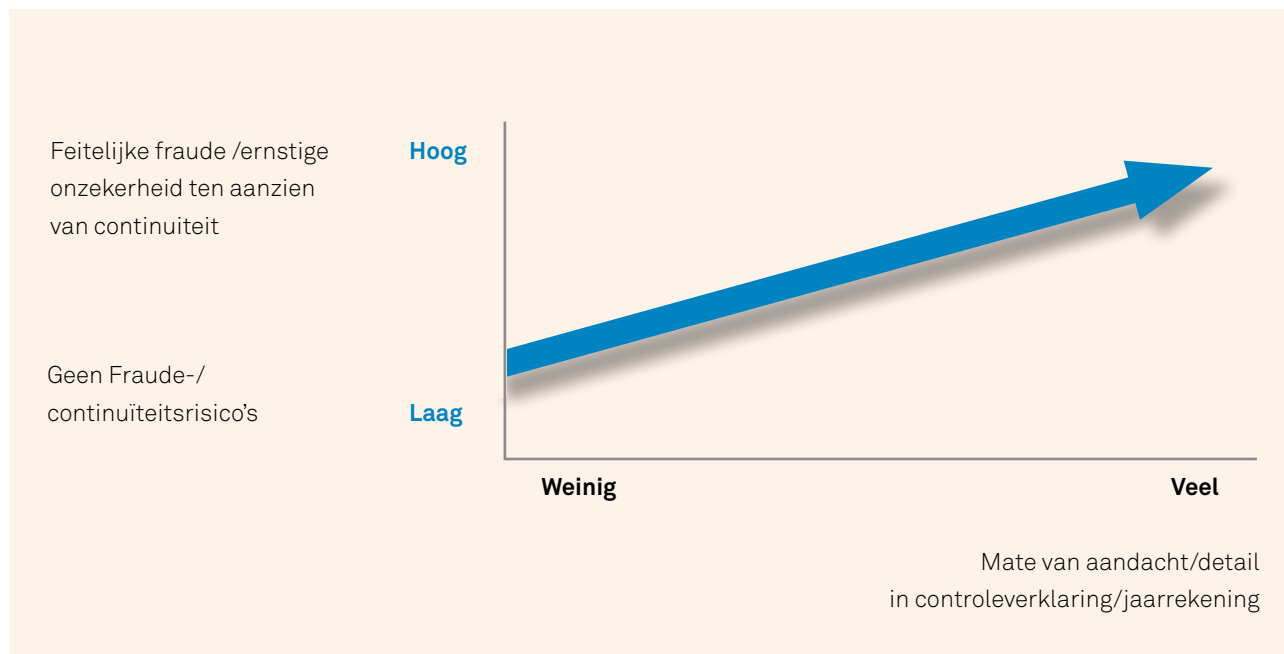
³ Zie Controlestandaard 570 Continuïteit

⁴ Convenantenprognoses: een prognose van de financiële situatie om te kijken in hoeverre de financieringsconvenanten behaald zullen gaan worden, als bijvoorbeeld maatregel X en Y wel of niet gaan lukken.



INHOUD FRAUDE- EN CONTINUÏTEITSPARAGRAAF CONTROLEVERKLARING

De mate van detail en de omvang van de rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring hangen onder meer af van de onderkende risico's, de omvang en aard van de organisatie alsmede de bevindingen naar aanleiding van de werkzaamheden. Dit betekent dat naarmate de vermoedens en signalen van fraude duidelijker of de mate van continuïteitsrisico's groter zijn, de toelichting bij de jaarrekening en de tekst in de desbetreffende paragrafen in de controleverklaring uitgebreider zullen zijn. Indien er weinig aan de hand is, zal de rapportage korter kunnen zijn. Onderstaande afbeelding illustreert dat.



De fraude- en continuïteitsparagraaf in de controleverklaring wordt klantspecifiek ingevuld met eigen bewoordingen van de accountant. Wel kennen deze paragrafen een bepaalde opzet / structuur:

Structuur fraudeparagraaf:

- De voor de accountant relevante frauderisicofactoren en geïdentificeerde frauderisico's worden benoemd. Managementbeïnvloeding is altijd een frauderisico. Daarnaast zal veelal een frauderisico ten aanzien van de opbrengstverantwoording worden onderkend;
- Een beschrijving van de door de accountant uitgevoerde controlewerkzaamheden om deze risico's te mitigeren, die ingaat op de specifieke omstandigheden bij de organisatie;
- (Optioneel) Een beschrijving van specifieke bevindingen, indien de omstandigheden en uitkomsten van de werkzaamheden daartoe aanleiding geven.

Structuur continuïteitsparagraaf:

- Een beschrijving van de continuïteitsrisico's die de organisatie heeft geïdentificeerd en verwijzing naar de desbetreffende toelichting in het jaarverslag, wanneer van toepassing;
- Een beschrijving van de werkzaamheden die de accountant heeft uitgevoerd bij de evaluatie van (i) de beoordeling door de organisatie met betrekking tot de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven en (ii) de daaraan gerelateerde toelichting op de jaarrekening, wanneer van toepassing;
- (Optioneel) De bevindingen van de accountant over de geschiktheid van het hanteren van de continuïteitsveronderstelling door de organisatie bij het opstellen van de financiële overzichten.

TOT SLOT

De NBA hoopt met deze brochure een aanzet te hebben gegeven voor verduidelijking van de aankomende nieuwe regelgeving rond de rapportage door de accountant specifiek op de thema's fraude en continuïteit en wat er van u verwacht wordt. Ga tijdig in gesprek met uw accountant over deze wijzigingen en stel samen de impact op uw directie- / bestuursverslag vast. Een gezamenlijke stap voorwaarts van u en uw accountant, met als inzet een hogere informatiewaarde voor de gebruikers van de jaarstukken.



Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants



Antonio Vivaldistraat 2
1083 HP Amsterdam
Postbus 7984
1008 AD Amsterdam

T 020 301 03 01
E nba@nba.nl
I www.nba.nl